

Bryssel den 6.4.2021
C(2021) 2504 slutlig

Till riksdagens talman

Kommissionen vill tacka riksdagen för yttrandet om förslaget till direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (COM(2020) 682 final).

Det är en prioritet för kommissionen att se till att arbetstagarna i EU skyddas av tillräckliga minimilöner och en del av dess ambition att skapa en ekonomi för människor. Med detta förslag till direktiv uppfyller kommissionen ordförande Ursula von der Leyens åtagande i de politiska riktlinjerna för 2019–2024.

Arbetsstillfällen som ger tillräcklig lön är viktigt för att garantera rimliga arbets- och levnadsvillkor för arbetstagare och deras familjer, och för att bygga upp rättvisa och motståndskraftiga ekonomier och stödja tillväxt för alla.

Syftet med förslaget till direktiv är att säkerställa att arbetstagarna i unionen skyddas med tillräckliga minimilöner som möjliggör en skälig levnadsstandard var de än arbetar. I förslaget upprättas därför en ram för att förbättra minimilönernas tillräcklighet och öka arbetstagarnas tillgång till skydd genom minimilön. De här målen är relevanta för såväl system med lagstadgade minimilöner som system med kollektiva förhandlingar.

Förslaget syftar till att främja kollektiva löneförhandlingar i alla medlemsstater för att dessa mål ska uppnås. Kollektivförhandlingar har stor betydelse för skydd genom tillräckliga minimilöner. I länder med lagstadgade minimilöner syftar förslaget till att säkerställa att man inför villkor så att de lagstadgade minimilönerna fastställs på tillräckliga nivåer. Slutligen syftar förslaget till att främja och stärka efterlevnaden och övervakningen i alla medlemsstater, så att arbetstagarna faktiskt får tillgång till skydd genom minimilöner och företagen kan dra nytta av rättvis konkurrens.

I förslaget till direktiv tas full hänsyn till nationell behörighet och arbetsmarknadsparternas oberoende. Syftet med förslaget är inte att harmonisera minimilönernas nivå i EU och inte heller att inrätta en enhetlig mekanism för

Andreas Norlén
Riksdagens talman
SE – 100 12 STOCKHOLM

fastställande av minimilöner i alla medlemsstater. Skydd genom minimilöner ska även fortsättningsvis tillhandahållas genom kollektivavtal eller genom rättsliga bestämmelser.

Förslaget till direktiv ska ge ny kraft åt reformarbetet i de medlemsstater där det finns behov av att förbättra hur systemen för fastställande av minimilöner fungerar. Dessa satsningar ska uppfylla EU:s åtagande att förnya Europas sociala marknadsekonomi så att den passar ambitionen om en socialt rättvis digital och grön omställning och löftet om delat välstånd i unionen.

Kommissionen noterar riksdagens farhågor i det motiverade yttrandet, framför allt vad gäller subsidiaritetsprincipen, EU:s behörighet på löneområdet och de möjliga effekterna för den svenska arbetsmarknadsmodellen av EU-domstolens tolkning av de föreslagna åtgärderna. Kommissionen tar tillfället i akt att förtydliga vissa delar av förslaget, vilket förhoppningsvis ska mildra riksdagens betänkligheter. Vi hänvisar till bilagan som ger svar på de mer tekniska kommentarerna i yttrandet.

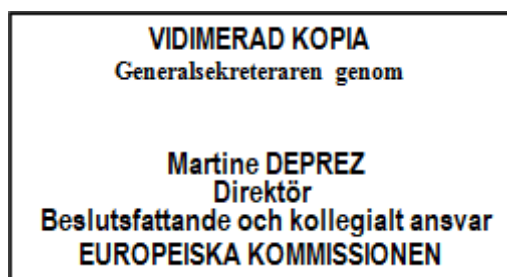
Efter antagandet av kommissionens förslag den 28 oktober 2020 har det ordinarie lagstiftningsförfarandet inletts. Både Europaparlamentet och rådet behandlar nu lagstiftningsförslaget.

Kommissionen hoppas att klargörandena i denna skrivelse ska ge svar på de frågor som riksdagen har tagit upp i det motiverade yttrandet och ser fram emot att fortsätta den politiska dialogen.

Med vänlig hälsning

*Maroš Šefčovič
Vice ordförande*

*Nicolas Schmit
Ledamot av kommissionen*

Kommissionen har noga övervägt alla de frågor som tagits upp och välkomnar den utredning som riksdagen har gjort i sitt motiverade yttrande i denna viktiga fråga. Även om kommissionen inte delar de slutsatser som dras i yttrandet, utgör riksdagens detaljerade arbete ett viktigt bidrag till den pågående diskussionen.

Vad gäller de specifika punkter som riksdagen har uppmärksammat kommissionen på, har kommissionen följande kommentarer:

Initiativets gränsöverskridande dimension och subsidiaritetsprincipen

I motiveringen och konsekvensbedömningen ingår de delar som ligger till grund för kommissionens bedömning av initiativets EU-dimension¹.

I konsekvensbedömningen som åtföljer förslaget konstaterades att majoriteten av medlemsstaterna påverkas av problemet med otillräckligt minimilöneskydd och/eller otillräcklig andel som omfattas av minimilöneskyddet. Åtgärder på nationell nivå har visat sig vara otillräckliga för att lösa problemet. De befintliga EU-instrumenten, framför allt den europeiska planeringsterminen, har visserligen varit till hjälp men har visat sig otillräckliga för att fullt ut åtgärda problemet.

Som konstateras i motiveringen är det ett centralt inslag i rimliga arbetsvillkor att ha ett minimilöneskydd som garanterar en skälig levnadsstandard. Även om löner på nationell nivå otvetydigt faller under medlemsstaternas behörighet, ingår de stora skillnaderna i standarder för tillgång till en rimlig minimilön i arbetsvillkoren. Dessa skillnader skapar stor ojämlikhet i unionen, och det kan hindra att unionens mål enligt artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen uppnås. Det gäller bland annat en hållbar utveckling i Europa som bygger på en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft där full sysselsättning och sociala framsteg eftersträvas. Av dessa skäl kan sådana skillnader bäst åtgärdas på unionsnivå.

Under åren har medlemsstaterna vidtagit åtgärder för att förbättra sina system för minimilöner, men de nationella åtgärderna har ofta varit otillräckliga för att motverka de befintliga problemen. Utan politiska åtgärder på EU-nivå kan enskilda länder vara mindre benägna att förbättra sina minimilöner på grund av uppfattningen att detta kan inverka negativt på deras kostnadskonkurrenskraft utåt.

Genom att skapa tydligare förväntningar i hela unionen och ge den impuls som krävs för att reformera mot gemensamma mål, kan åtgärder på EU-nivå vara mer verkningsfulla än åtgärder på nationell nivå när det gäller att stärka systemen för fastställande av minimilöner och säkerställa att framstegen inte blir ofullständiga eller ojämna mellan länderna.

¹ Mer information finns i avsnitt 2 i motiveringen och avsnitt 3.2 i konsekvensbedömningen som åtföljer förslaget.

Åtgärder på EU-nivå vad gäller tillräckliga minimilöner skulle öka rättvisan på EU:s arbetsmarknad, främja ekonomiska och sociala framsteg och sammanhållning, bidra till att minska löneskillnaderna mellan könen och leda till uppåtgående social konvergens. De här målen anges tydligt i EU-fördragen och återspeglas i den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Begränsningar enligt artikel 153.5 i EUF-fördraget

Som anges i motiveringen och konsekvensbedömningen som medföljer förslaget² utgör artikel 153 i EUF-fördraget den rättsliga grunden för ett EU-initiativ om tillräckliga minimilöner. Med tanke på att löner, inbegripet minimilöner, är en avgörande faktor vad gäller arbetsvillkor, grundar sig initiativet på artikel 153.1 b om arbetsvillkor i EUF-fördraget.

Mot bakgrund av detta och domstolens fasta rättspraxis gällande artikel 153.5 i EUF-fördraget³, ska inga EU-åtgärder på området minimilöner syfta till att harmonisera nivån på minimilönerna i EU och inte heller till att inrätta en enhetlig mekanism för fastställande av minimilöner. Åtgärder på EU-nivå kan därmed bestå i att fastställa en ram för att säkerställa att de nationella systemen för fastställande av minimilöner gör det möjligt för arbetstagare att få skydd genom tillräckliga minimilöner, antingen i form av en lagstadgad minimilön eller i form av löner som fastställs i kollektivavtal. Denna strategi kommer inte att utgöra något hinder för medlemsstaternas och arbetsmarknadsparternas behörighet att fastställa närmare bestämmelser för sina ramar för minimilöner, särskilt minimilönernas nivå, i enlighet med fördraget.

Även om det i kommissionens förslag fastställs en ram, ger förslaget helt klart medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter frihet att fastställa minimilönenivåerna. Det är exakt den frihet som garanteras i artikel 153.5 i EUF-fördraget.

Sammanfattningsvis kan sägas att när kommissionen utarbetade sitt förslag beaktades de begränsningar som anges i artikel 153.5 i EUF-fördraget fullt ut.

Om förslagets potential att bidra till att säkerställa lika villkor på den inre marknaden

Denna aspekt är endast ett komplement till förslagets huvudsyfte (att förbättra arbetsvillkoren för arbetstagare i EU genom att säkerställa lika villkor på den inre marknaden) men den är ändå viktig för att säkerställa att konkurrensen grundas på höga sociala standarder, innovation och produktivitetsförbättringar och på så sätt bidrar till att öka rättvisan på arbetsmarknaderna i unionen. Detta i sin tur är en förutsättning för att man ska uppnå unionens mål om att främja folkens välfärd och om en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft, enligt artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen.

Om minimilönernas konvergens

² Se avsnitt 3.1 i den konsekvensbedömning som åtföljer förslaget.

³ T.ex. mål C-268/06, Impact, punkterna 124–125; Mål C-307/05, Del Cerro Alonso, punkt 41, mål C-507/13, Förenade konungariket mot parlamentet och rådet

Konvergens uppåt i den mening som avses i förslaget bör ses som social konvergens i vid bemärkelse. Det är målet med initiativet. Stärkta system för fastställande av minimilöner i alla medlemsstater skulle ge bättre sociala resultat, såsom minimilöner på tillräcklig nivå, bättre skydd för dem som har minimilön, minskad fattigdom bland förvärvsarbetande och minskade löneskillnader, även mellan könen.

Konvergens bör inte bedömas snävt på minimilönenivå i nominella termer. Som förklaras i avsnitt 6.1.2 i konsekvensbedömningen som medföljer förslaget drivs konvergensen av minimilöner i nominella termer ytterst av utvecklingen av den ekonomiska produktionen och produktiviteten, och inte (enbart) av lagstiftning på området minimilöner⁴.

Kollektivförhandlingar

Enligt vad som konstateras ovan bör den strategi som valts i direktivet säkerställa att de föreslagna åtgärderna inte ifrågasätter särdragen i de nationella systemen och traditionerna, och skulle fullt ut respektera de nationella behörigheterna och arbetsmarknadsparternas oberoende.

Kommissionens analys visar att medlemsstater där en stor andel av arbetstagarna omfattas av kollektivförhandlingar (över 70 %) tenderar att ha en låg andel lågavlönade arbetstagare, små löneskillnader och höga minimilöner. I utkastet till direktiv erkänns därför den centrala roll som kollektivförhandlingar spelar för skydd genom tillräckliga minimilöner, och alla medlemsstater uppmanas att vidta åtgärder för att främja kollektivförhandlingar.

Vad gäller riksdagens anmärkningar om arbetsmarknadsparternas oberoende betonar kommissionen att i enlighet med artikel 1.1 andra stycket ska utkastet till direktiv inte påverka den fullständiga respekten för arbetsmarknadsparternas oberoende eller deras rätt att förhandla om och ingå kollektivavtal.

Definitioner

Vad gäller definitioner framhåller kommissionen att det i artikel 3 i utkastet till direktiv definieras ett antal termer och begrepp som är nödvändiga för att tolka bestämmelserna i direktivet. Sådana definitioner är en vanlig lagstiftningsmetod och tillhandahålls i direktivet för att säkerställa en gemensam tolkning i alla medlemsstater när direktivet genomförs. De är inte oförenliga med mer specifika definitioner på nationell nivå.

Samråd med arbetsmarknadens parter

Kommissionen lägger stor vikt vid uppgifterna för och åsikterna från arbetsmarknadens parter på unionsnivå och har i vederbörlig ordning samrått med dem om detta initiativ, i enlighet med kraven i artikel 154 i EUF-fördraget⁵. Kommissionen är också medveten om de synpunkter som de svenska arbetsmarknadsparterna har lämnat.

⁴ Långsiktiga tendenser i lönekonvergens har analyserats av Europeiska kommissionen (2018): *Labour market and wage developments in Europe: Annual Review 2018*, DG EMPL, kapitel II.2.

⁵ Se bilaga 2 till konsekvensbedömningen.

Förslagets inverkan på den svenska arbetsmarknaden

Kommissionen beklagar att riksdagen betraktar förslaget till direktiv om tillräckliga minimilöner som ett hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Kommissionen kan försäkra riksdagen att man har ägnat största tänkbara uppmärksamhet åt att säkerställa att texten tar hänsyn till alla nationella särdrag. Dessutom tas i utkastet till direktiv hänsyn till vikten av kollektivförhandlingar, och de framhålls som ett viktigt verktyg för att främja skyddet genom minimilöner i EU, vilket också är en hörnsten i den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Som anges i artikel 1.2 och 1.3 i förslaget och ytterligare förklaras i skäl 16 utgör direktivet inte något hinder för medlemsstaternas frihet att fastställa lagstadgade minimilöner eller främja tillgången till minimilöneskydd enligt kollektivavtal, i enlighet med varje lands traditioner och särdrag och med full respekt för nationella befogenheter och arbetsmarknadsparternas avtalsfrihet. För de medlemsstater där minimilöneskyddet endast säkerställs via kollektivavtal innebär direktivet ingen skyldighet att införa någon lagstadgad minimilön eller att göra kollektivavtal allmänt tillämpliga.

Direktivet ska ge en allmän ram på EU-nivå, med minimikrav som inte påverkar hur minimilönerna fastställs på nationell nivå. Dessutom ska medlemsstaterna vara fria att välja hur de genomför direktivet enligt sina egna system, antingen genom kollektivavtal eller genom lagstiftningsåtgärder. I enlighet med artikel 13 i förslaget kan medlemsstaterna överlåta åt arbetsmarknadens parter att genomföra detta direktiv om parterna gemensamt begär detta. I så fall ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det alltid kan garanteras att detta direktiv får önskad verkan.

Därmed skulle minimilöneskyddet även fortsatt tillhandahållas genom kollektivförhandlingar eller genom rättsliga bestämmelser, med full respekt för nationell behörighet, nationell praxis, nationella särdrag och arbetsmarknadsparternas oberoende.

Fortsatta gemensamma åtgärder på det arbetsrättsliga området

Med hänsyn till eventuella framtida åtgärder på det arbetsrättsliga området vill kommissionen ännu en gång försäkra riksdagen att kommissionen, i sin roll som fördragets väktare, till fullo respekterar medlemsstaternas behörighet och agerar inom fördragens gränser. Alla åtgärder som kommissionen föreslår på det socialpolitiska området kommer att följa bestämmelserna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

